

Missbildade barn bör inte bli slagträ i HBTQ-debatten

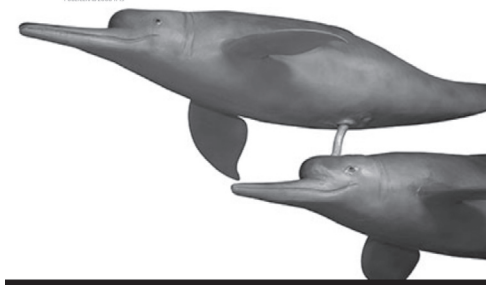
Xzenu Cronström Beskows artikel "Kritiskt tänkande, normkritik och HBTQ+" har fått en replik av **Mats Reimer**.

I FOLKVETT nr 2016:3/4 skrev Xzenu Cronström Beskow en mycket lång och bitvis svårbegriplig text om normkritik som det är svårt att se vad den alls hade i föreningens tidskrift att göra. Som jag har förstått begreppet skepticism handlar det om att med hjälp av vetenskaplig metod finna det bästa möjliga svaret på vad som är sant.

Däremot har vetenskapen inget svar på vad som moraliskt riktigt, gott eller ont. Vare sig man är homofob eller HBTQ-aktivist är det meningslöst att söka moraliska argument genom att fråga sig "hur gör djur", även om

"Rainbow animals" - om homosexualitet i djurvärlden på Naturhistoriska riksmuseet, Stockholm

PUBLIKERAD 2008-11-19

Dagens Nyheter 19 november 2008.

utställningen *Rainbow Animals* på Naturhistoriska Riksmuseet verkade försöka göra just det. (Här är jag kanske enig med Beskow som också vänder sig mot att grunda mänsklig sexualmoral på vad som uppfattas som "naturligt".)

Att personer som varken upplever sig som "man" eller "kvinna" är trötta på att toaletter ofta är könsuppdelade eller att näst sista siffran i personnumret måste vara jämn eller udda, det är begripligt. Men att som Beskow blanda in allvarliga sjukdomar som argument för ett spektra av könstillhörigheter upplevs för en barnläkare som stötande.

De föräldrar vars nyfödda barn inte omedelbart kan tillskrivas ett binärt kroppsligt kön som pojke eller flicka hamnar i en svår kris, och barn som föds med "in-

tersex"-tillstånd är medicinska akutfall, både av psykologiska och strikt medicinska skäl. (Inom vården används oftare termen DSD, disorders of sex development.)

Detta är så pass ovanliga tillstånd att det byggts upp ett fåtal specialistteam i landet, och rådet till barnmorskan på förlossningen är att inte försöka gissa barnets kön. Man får förklara att man inte säkert vet och att experter kommer att tillkallas för att så snabbt som möjligt ta reda på vad som hänt.

Om vi bortser från pojkar där urinrörsmynningen hamnat lite längre ned (hypospadi), är vanligaste orsak till DSD upptäckt vid födelsen viriliserade, "förmanligade", flickor med sjukdomen kongenital binjurebarkshyperplasi/adrenogenitalt syndrom. Vid detta recessiva genetiska tillstånd fungerar inte produktionen av hormoner i binjurens bark. Det bildas för lite kortisol (och i allvarliga fall även för lite aldosteron) och stället bildas stora mängder av andra steroidmolekyler med testosteroeffekt.

Om det sjuka fostret är en flicka kommer detta överskott av testosteron att virilisera hennes yttre könsorgan i varierande grad (en förstorad klitoris kan likna en penis och slidans mynning kan vara helt hopväxt), och ibland påverkas också hjärnan i mer "manlig" riktning. Pojkar som föds med denna sjukdom ser visserligen ut som vanliga pojkar, men kan liksom flickorna snabbt bli allvarligt sjuka av hormonbrist.

Brist på aldosteron leder till stora saltförluster via njurarna och kan obehandlat leda till uttorkning och död. Brist på kortisol leder bland mycket annat till för lågt blodsocker och i värsta fall allvarligt blodtrycksfall. Obehandlat skulle överskottet av könshormoner, för de som

överlever, orsaka en alltför snabb längdtillväxt men därefter kort slutlängd.

Att betrakta barn som föds med svårbestämt kön som potentiellt svårt sjuka är alltså rationellt, och nyfödda med ”intersex” behöver undersökas akut och ofta hormonbehandlas omedelbart. Däremot har läkarna som sysslar med DSD efterhand förstått att det inte är så bråttom med att av kosmetiska skäl operera de yttre könsorganen, även om det nog är vad många föräldrar vill.

I sin artikel skriver Beskow att ”barnkroppar som inte passade in i normen rutinmässigt utsattes för medicinskt onödiga kirurgiska ingrepp tills detta år 2014 fick skarp kritik från bland andra världshälsoorganisationen”. Det stämmer inte alls med vad som står i våra nationella riktlinjer från 2007:

”Beslut om könstillhörighet skall fattas av DSD-teamet i samråd med föräldrarna. Det är viktigare att beslutet är välgrundat än att det fattas snabbt. Utredningen måste dock drivas så aktivt som möjligt. Det finns inga absoluta regler för hur beslut skall fattas. Diagnos, genitalias utseende, ev associerade missbildningar beaktas.”

Tvärtom verkar riktlinjerna vara respektfulla mot både barnet och föräldrarna, med en vilja att göra så gott som möjligt, även om man inte säkert kan veta utfallet femton år senare. ”Förutom framtida könsidentitet tar man även hänsyn till sexuell funktion, potentiell fertilitet, tumörrisk, kulturella hänsyn och allmän livskvalitet. Dessutom strävar man efter att minimera kirurgi och behov av livslång hormonbehandling.”

Beskow vill upphöja begreppet normkritik till ett ”kritiskt tänkande”. Men man bör inte blanda samman en po-

litiskt motiverad social normkritik med vår förenings mål att syssla med folkbildning om vetenskapens metoder och resultat. Skeptikerrörelsen bör vara öppen för människor från bredast möjliga politiska spektrum. Där kan vi försöka bli eniga om hur världen är beskaffad även om vi inte blir överens om hur den borde vara. Den värderingsfrågan kan inte vetenskapen svara på. ✍

Referenser

Cronström Beskow, Xzenu. Kritiskt tänkande, normkritik och HBTQ+. Folkvett 2016:3-4.

Kuick, Lennart. "Rainbow animals" - om homosexualitet i djurvärlden på Naturhistoriska riksmuseet, Stockholm. Dagens Nyheter 2008-11-19. www.dn.se/kultur-noje/konstrecensioner/rainbow-animals-om-homosexualitet-i-djurvarlden-pa-naturhistoriska-riksmuseet-stockholm/

Barnläkarföreningens delförening för endokrinologi och diabetes. Handlingsprogram för Barnläkare: Disorders of sex development, DSD, "Intersex". 2007-04-17. endodiab.barnlakarforeningen.se/wp-content/uploads/sites/9/2015/02/VP_2007_DSD_nationellt.pdf

Kongenital binjurebarkshyperplasi. Ovanliga diagnoser, Socialstyrelsen. 2013-06-03. www.socialstyrelsen.se/ovanligadiagnoser/kongenitalbinjurebarkshyperplasi

www.dn.se/kultur-noje/konstrecensioner/rainbow-animals-om-homosexualitet-i-djurvarlden-pa-naturhistoriska-riksmuseet-stockholm